

Kela|Fpa®

Etuuksien saajamäärien kehitys nuorten ammattillisessa kuntoutuksessa ja työ- kyvyttömyyseläkkeissä

Karoliina Koskenvuo, tutkimusprofessori
Potentiali esiin! – Nuorten täsmätyökykyä
työmarkkinoille –seminaari 23.10.2025

Kelan ammatillisen kuntoutuksen etuudet nuorilla

- **Nuoren ammatillinen kuntoutus:** kuntoutuspalvelut ja kuntoutuksen ajalta maksettava kuntoutusraha
  - Vuodesta 2019 alkaen 16–29-vuotiaalle nuorelle, jonka toimintakyky on olennaisesti heikentynyt ja jolla on kuntoutuksen tarve ilman sairaus- tai vammadiagnoosia.
  - Vuoden 2025 alusta: suullinen hakeminen päättyi; kohdennetummin nuorille, joilla ei ole opiskelu- tai työpaikkaa tai jotka ovat muuten vaarassa syrjäytyä. Nuotti-valmennuksen ajalta ei makseta kuntoutusrahaa; kuntoutusrahan alaikäraja 18 vuotta (2008 tai sitä ennen syntyneillä alaikäraja on 16 vuotta).

Kelan ammatillisen kuntoutuksen etuudet nuorilla

- Nuoren kuntoutusraha
  - Ammatillisen kuntoutuksen varmistamiseksi opiskelun tai muun työelämään tähtäävän kuntoutuksen ajalta nuorelle on voitu maksaa kuntoutusrahaa 1.8.1999 alkaen. Vuoden 2025 alusta 18–19-vuotiaille nuorille (2008 tai sitä ennen syntyneillä alaikäraja on 16 vuotta).
- **Ammatillinen kuntoutus:** kuntoutuspalvelut ja kuntoutuksen ajalta maksettava kuntoutusraha
  - Työelämän ulkopuolella oleville tai työelämässä vasta vähän aikaan olleille työikäisille, joiden työkykyä tai opiskelukykyä sairaus on heikentänyt tai heikentää lähivuosina.

Nuorten ammatillisen kuntoutuksen kehittäminen ja lainmuutosten vaikutusten arviointi

- Nuorille suunnatun ammatillisen kuntoutuksen kehittämisen taustalla on ollut huoli nuorten syrjäytymisestä ja kasvu työkyvyttömyyseläkettä saavien nuorten määrässä.
- Tuki nuorten kouluttautumiselle on yksi merkittävimmistä keinoista ehkäistä syrjäytymistä, edistää osallisuutta ja yhdenvertaisuutta ja nostaa työllisyysastetta.
- Nuorten ammatillista kuntoutusta on kehitetty ja lainsäädäntöä on uudistettu näiden tavoitteiden pohjalta kahdenkymmenen vuoden aikana.

Nuorten ammatillisen kuntoutuksen kehittäminen ja lainmuutosten vaikutusten arviointi

- Ammatilliseen kuntoutukseen ohjautumista kannustavien lainmuutosten seurauksena yhä useampi nuori, jolla on kohonnut riski jäädä opiskelun ja työelämän ulkopuolelle, on ohjautunut Kelan kuntoutusetuuksien saajaksi.
- Orpon hallituksen kaudella nuorten ammatilliseen kuntoutukseen pääsyä ja kuntoutuksen aikaista toimeentuloturvaa on kiristetty.
- On tärkeitä seurata ja arvioida lainsäädännön muutosten vaikutuksia nuorten kuntoutukseen ohjautumiseen, kuntoutuksen kannustavuuteen ja tavoitteiden toteutumiseen.

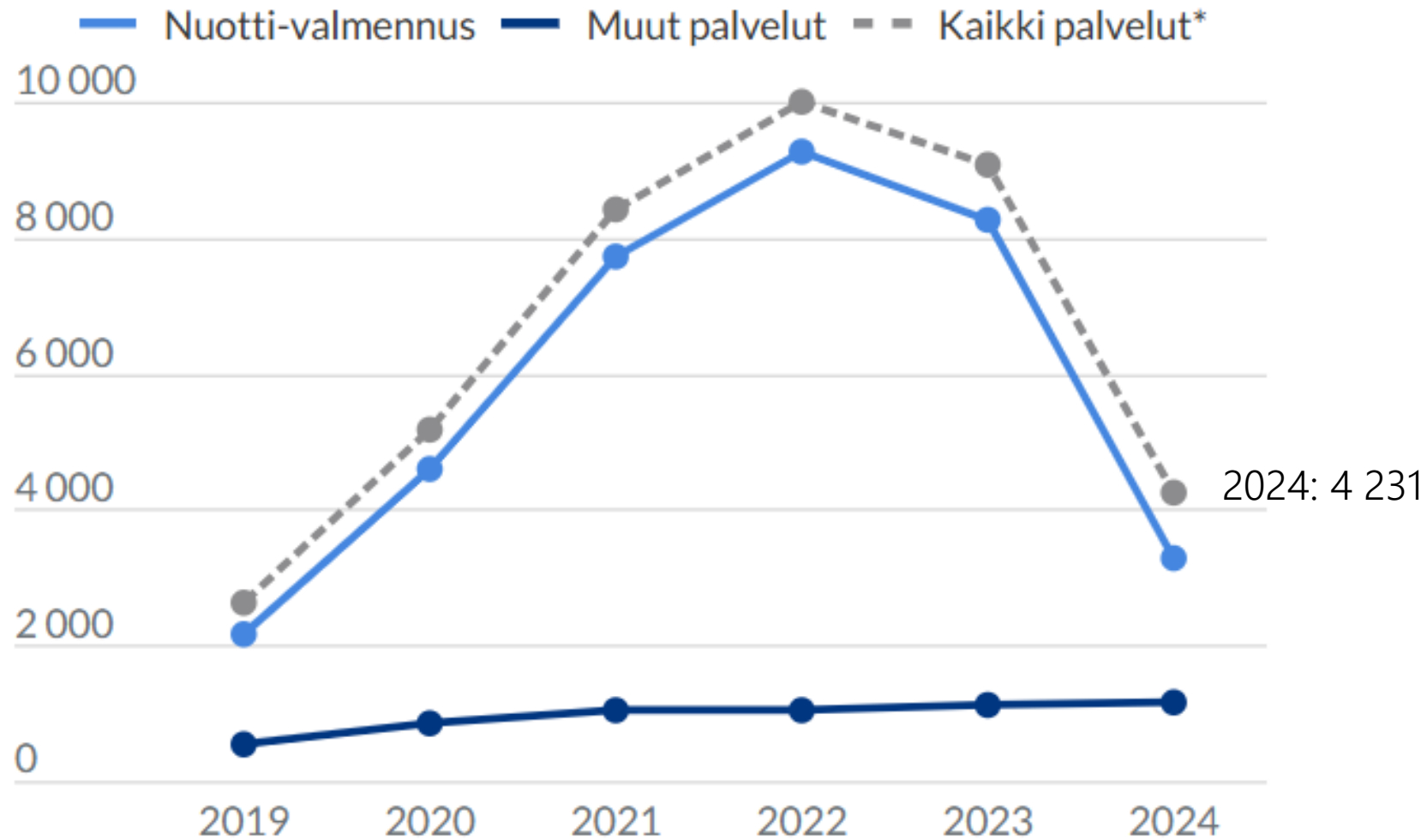
Nuorten ammatilliseen kuntoutukseen vaikuttaneita lainmuutoksia

- **1999:** nuoren kuntoutusraha kuntoutusrahalakiin: tavoitteena oli parantaa osatyökykyisten nuorten mahdollisuutta opiskeluun ja työllistymiseen työkyvyttömyyseläkkeen sijaan.
- **2002:** nuoren kuntoutusrahan ikärajaa korotettiin 20 vuoteen.
- Laki [Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista \(566/2005\)](#)
- **2014:** ammatillisen kuntoutuksen lainmuutos: työkyvyttömyyden uhka -kriteeri poistui ja kuntoutuksen myöntöedellytyksiin lisättiin opiskelukyvyn heikkeneminen sekä kokonaistilanteen huomioiminen.
- **2015:** edellytys, että työ- ja opiskelukyvyn olennaista heikentymistä arvioidaan Kelan kuntoutuslain 6 §:ssä tarkoitetulla tavalla, tuotiin lain tasolle.

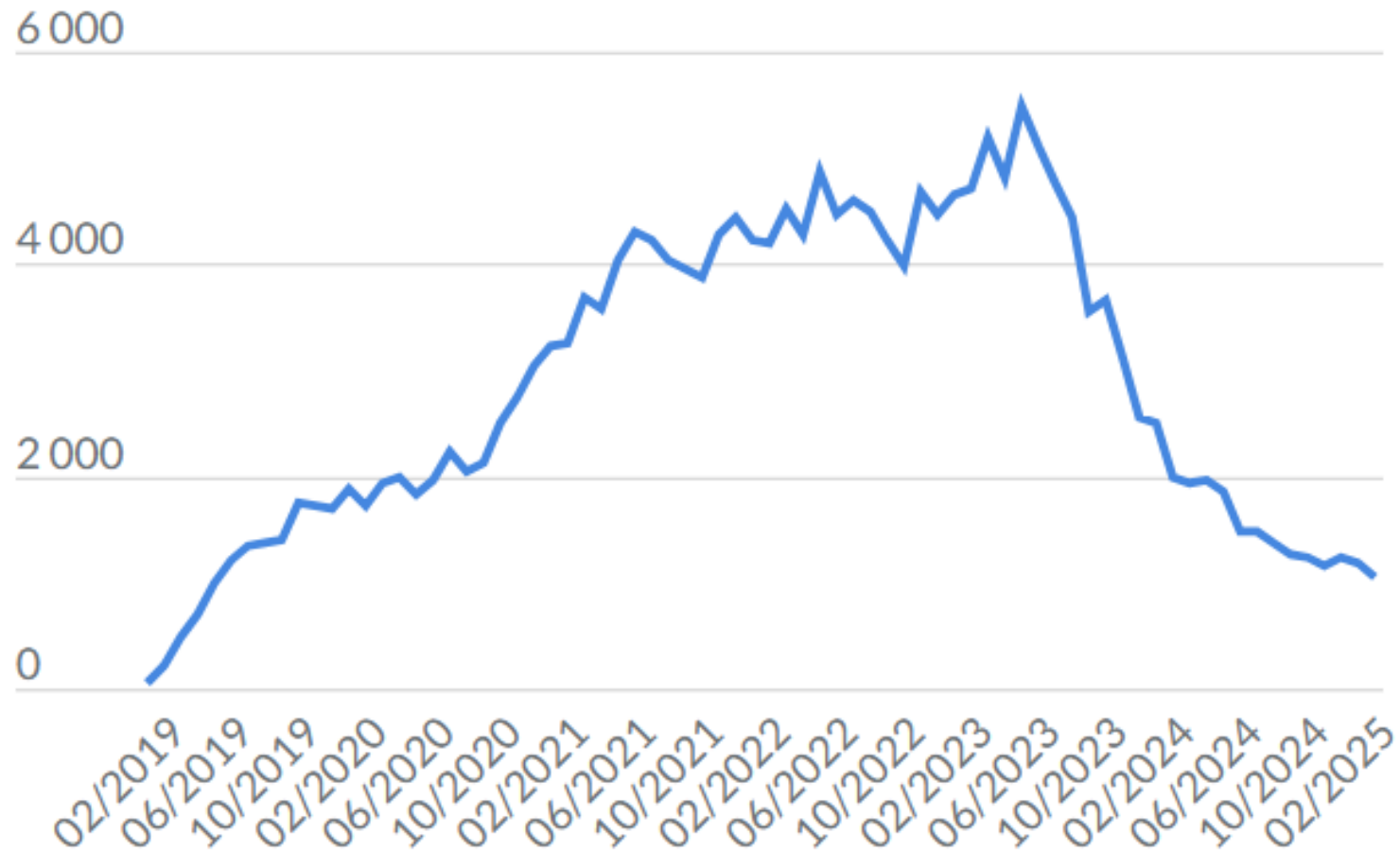
Nuorten ammatilliseen kuntoutukseen vaikuttaneita lainmuutoksia

- **2017:** nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärän korotus takuueläkkeen tasolle; Kelan on selvitettävä nuoren kuntoutusrahan lisäksi oikeus koulutukseen ammatillisena kuntoutuksena.
- **2019:** nuoren ammatillisen kuntoutuksen lainmuutos: 16–29-vuotiaille nuorille ammatillista kuntoutusta ilman sairaus- tai vammadiagnoosia.
- **2024:** nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavan kuntoutusrahan vähimmäismäärä pienennettiin vastaamaan muun kuntoutusrahan vähimmäismäärää.
- **2025:** nuoren ammatillista kuntoutusta kohdennetummin nuorille, joilla ei ole opiskelu- tai työpaikkaa tai jotka ovat muuten vaarassa syrjäytyä. Nuotti-valmennuksen ajalta ei makseta kuntoutusrahaa. Kuntoutusrahan alaikärajan nosto.

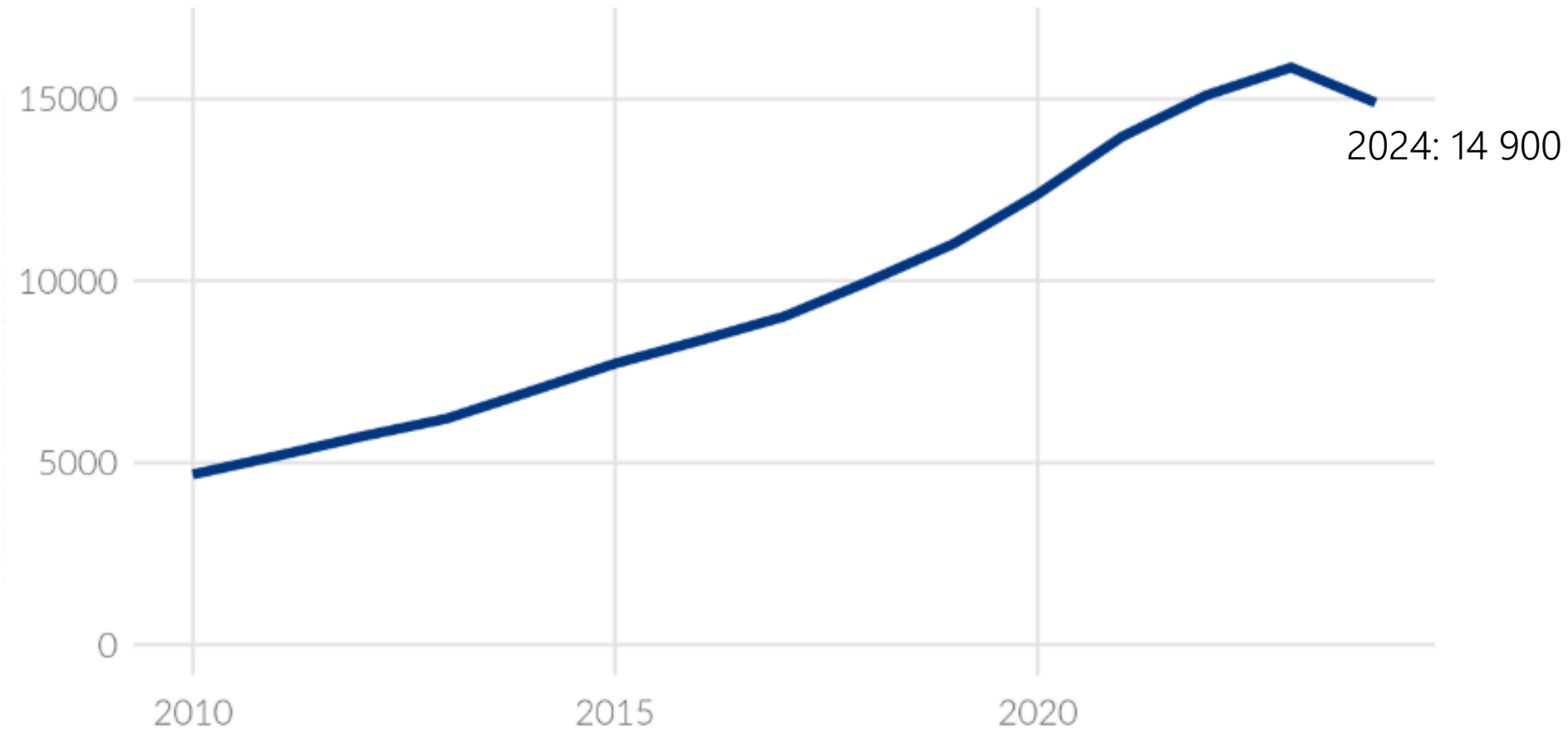
Kehitys nuoren ammatillisen kuntoutuksen saajamäärissä vuosina 2019-2024

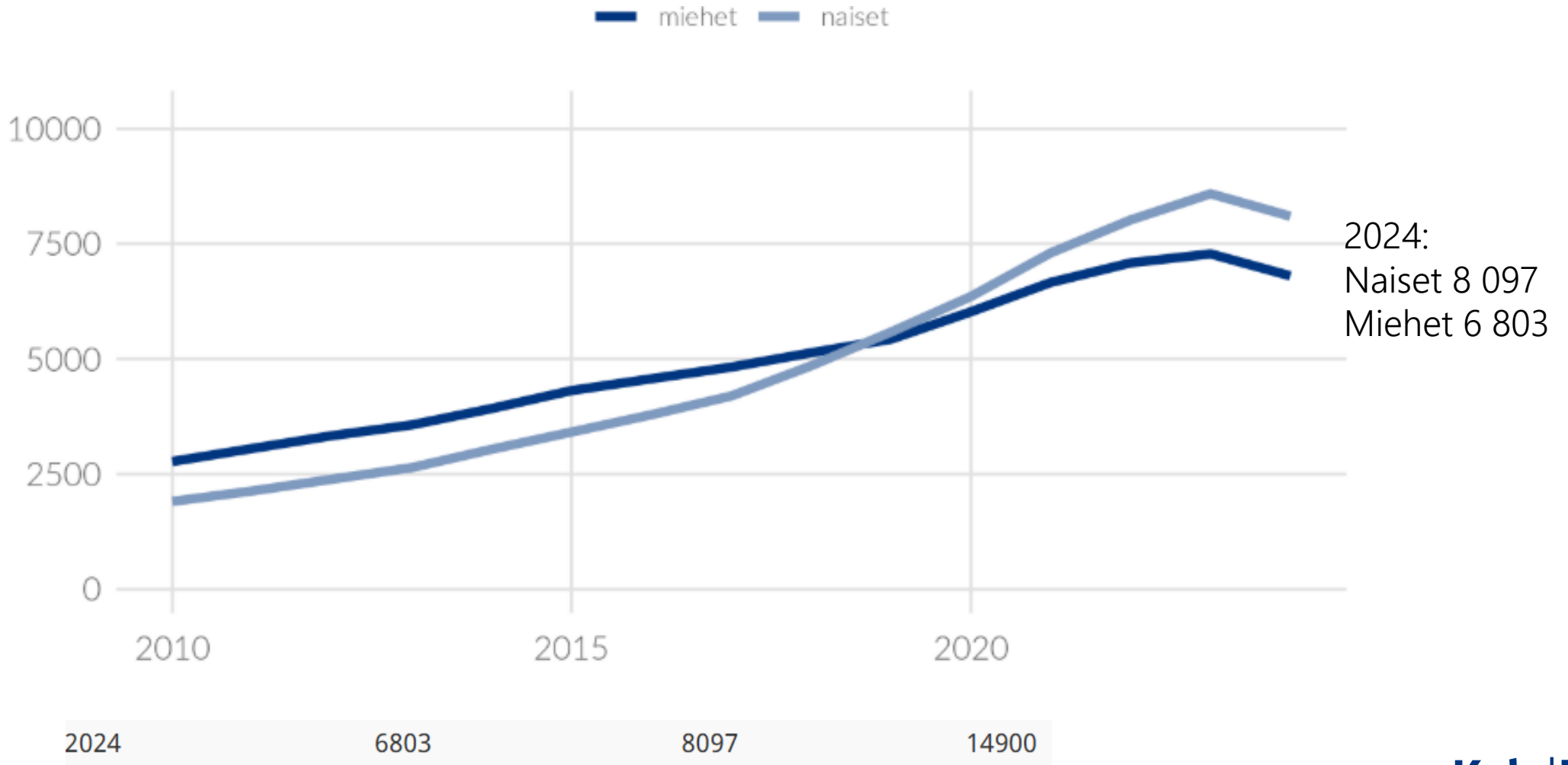
Nuoren ammatillisen kuntoutuksen palveluja saaneiden asiakkaiden määrä kuukausittain 1/2019–2/2025

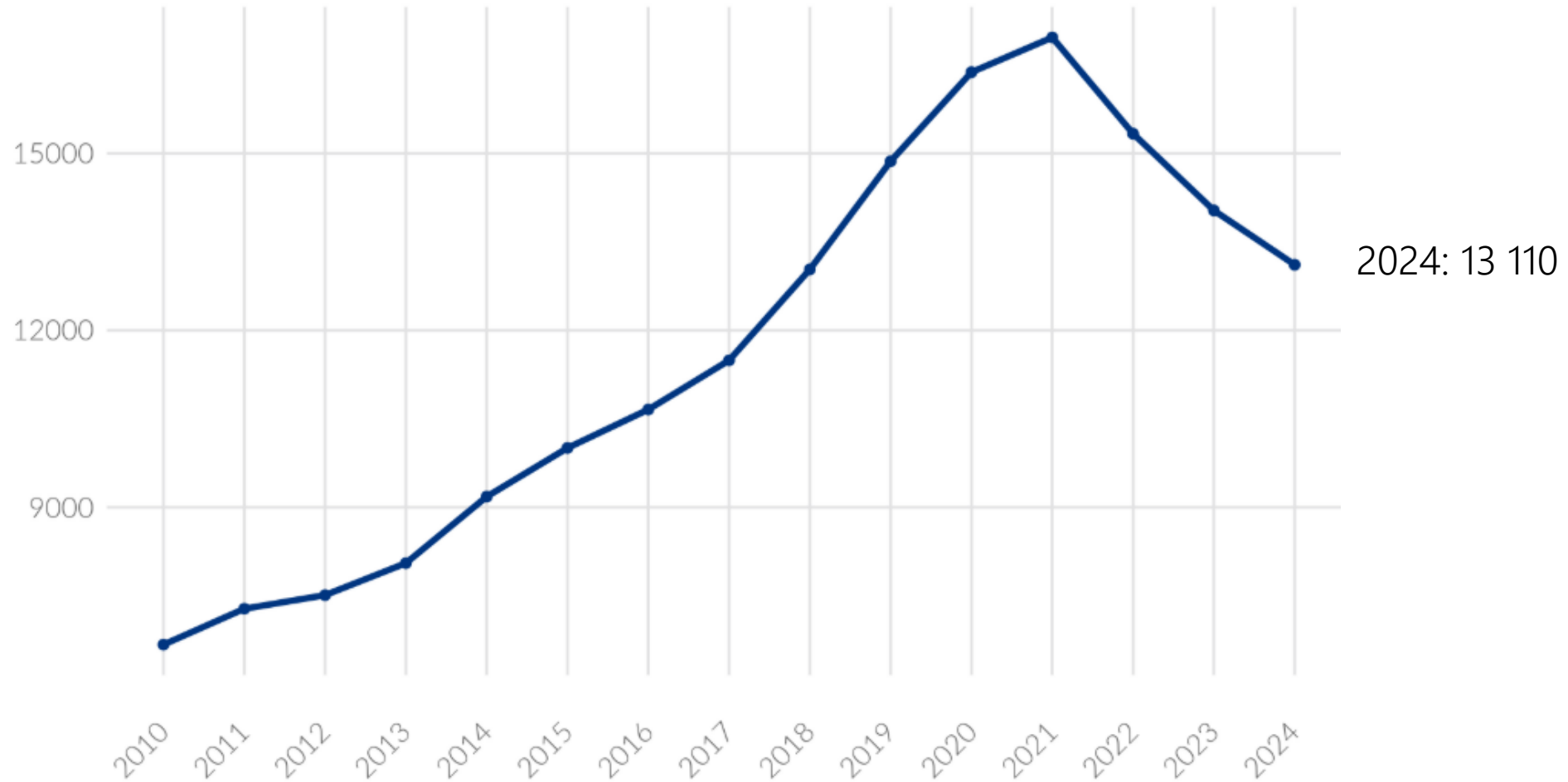
Kehitys nuoren kuntoutusrahan saajamäärissä vuosina 2010-2024

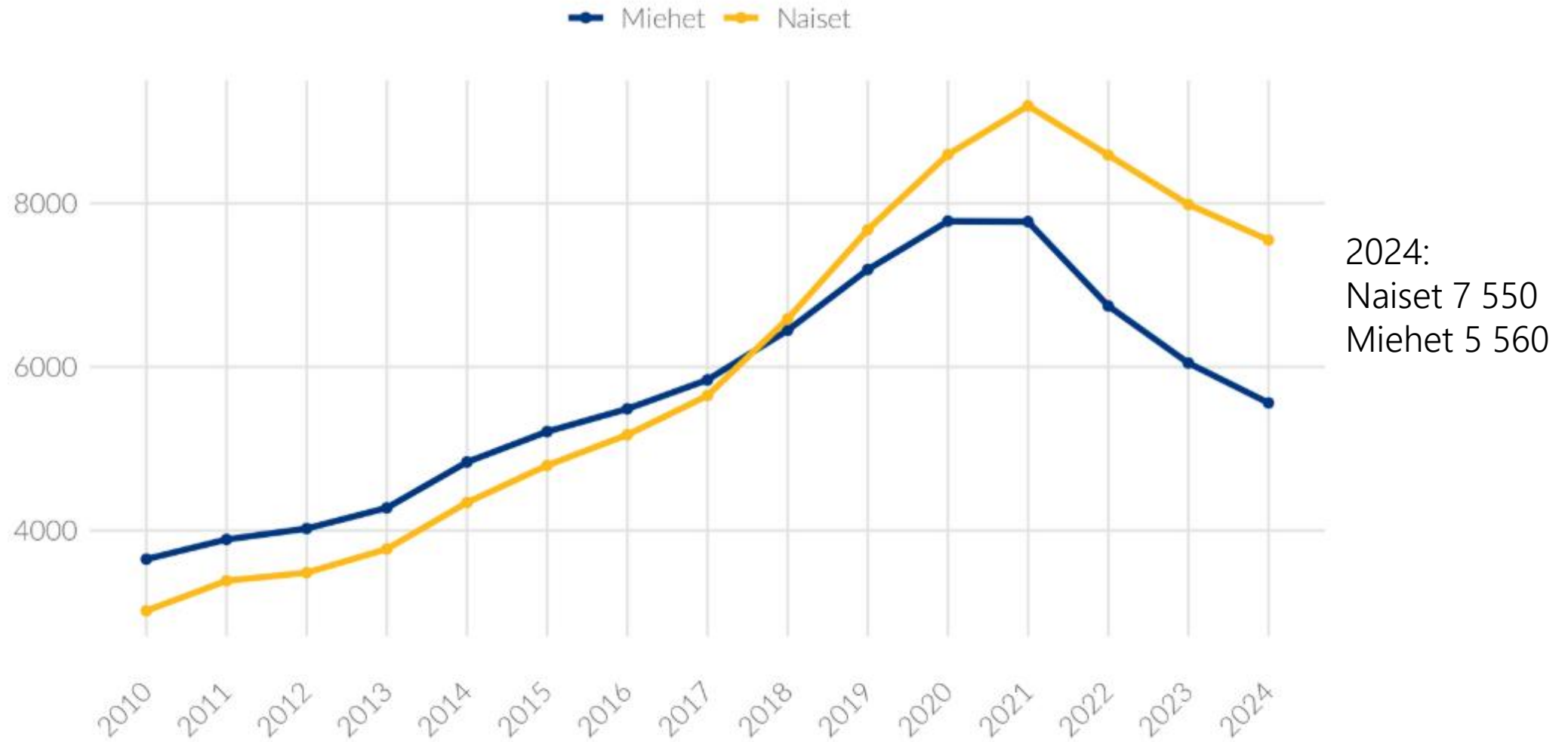
Kehitys nuoren kuntoutusrahan saajamäärissä vuosina 2010-2024 sukupuolen mukaan

Kehitys ammatillisen kuntoutuksen kuntoutuspalvelujen saajamäärissä 16-34-vuotiailla vuosina 2010-2024*

Kehitys ammatillisen kuntoutuksen kuntoutuspalvelujen saajamäärissä 16-34-vuotiailla vuosina 2010-2024 sukupuolen mukaan

Kelan työkyvyttömyyseläkkeet

- Kela voi maksaa kuntoutustukea (määräaikaista työkyvyttömyyseläkettä) tai työkyvyttömyyseläkettä
  - 18 vuotta täyttäneelle työkyvyttömälle henkilölle (alaikärajan nosto vuoden 2025 alusta; 2008 tai sitä ennen syntyneillä alaikäraja on 16 vuotta).
  - jos työeläke on jäänyt pieneksi tai sitä ei ole kertynyt lainkaan.
- Alle 20-vuotiaiden osalta Kela selvittää ensin, olisiko nuorella mahdollisuuksia kuntoutua ja saada joko nuoren kuntoutusrahaa tai ammatillisen kuntoutuksen perusteella kuntoutusrahaa. Kuntoutustukea tai työkyvyttömyyseläkettä vain, jos
  - ammatillinen kuntoutus ja nuoren kuntoutusraha ei Kelan selvitysten perusteella ole mahdollinen
  - ammatillinen kuntoutus on keskeytynyt sairauden vuoksi tai päättynyt tuloksettomana.

Kehitys nuorten työkyvyttömyyseläkkeissä

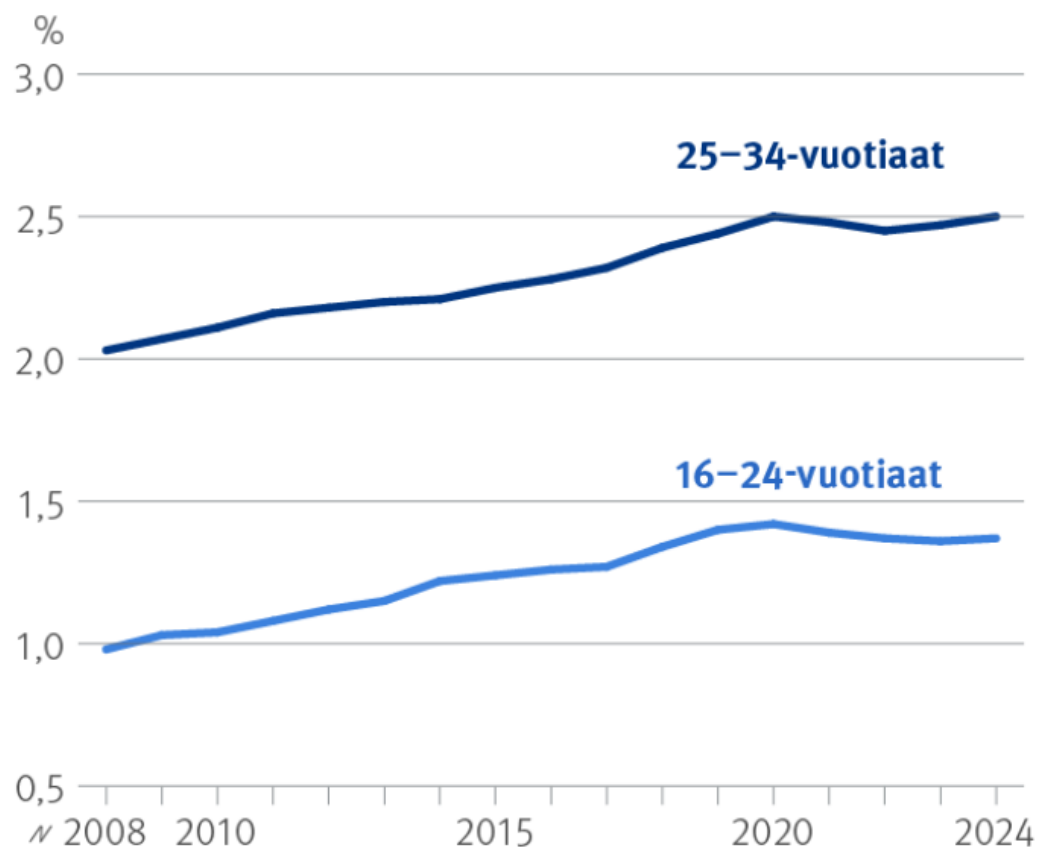
- Työkyvyttömyyseläkettä saaneiden nuorten määrä kääntyi vuonna 2021 laskuun ensimmäistä kertaa kahteenkymmeneen vuoteen
  - Käännös laskuun näkyi erityisesti kaikista nuorimmassa, 16–24-vuotiaiden ikäryhmässä.
- Työkyvyttömyyseläkettä saaneiden nuorten määrän väheneminen jatkui vuonna 2022
  - Vähenemistä tapahtui mielialahäiriöiden, skitsofrenioiden, neuroosien ja psykosomaattisten häiriöiden perusteella työkyvyttömyyseläkettä saavien nuorten määrässä.

Kehitys nuorten työkyvyttömyyseläkkeissä

- Työkyvyttömyyseläkettä saaneiden nuorten väestöosuus jatkoi vähäistä laskua 16-24-vuotiaissa, mutta nousi hieman 25-34-vuotiaissa vuonna 2023
- Työkyvyttömyyseläkettä saaneiden nuorten määrä kasvoi hieman vuonna 2024
  - Yleisin syy nuoren työkyvyttömyyseläkkeelle on älyllinen kehitysvammaisuus.
  - Saajien määrä kasvoi eniten älyllisen kehitysvammaisuuden ja psyykkisen kehityksen häiriöiden perusteella. Neuroosien ja psykosomaattisten häiriöiden perusteella työkyvyttömyyseläkettä saavien nuorten määrä puolestaan väheni.

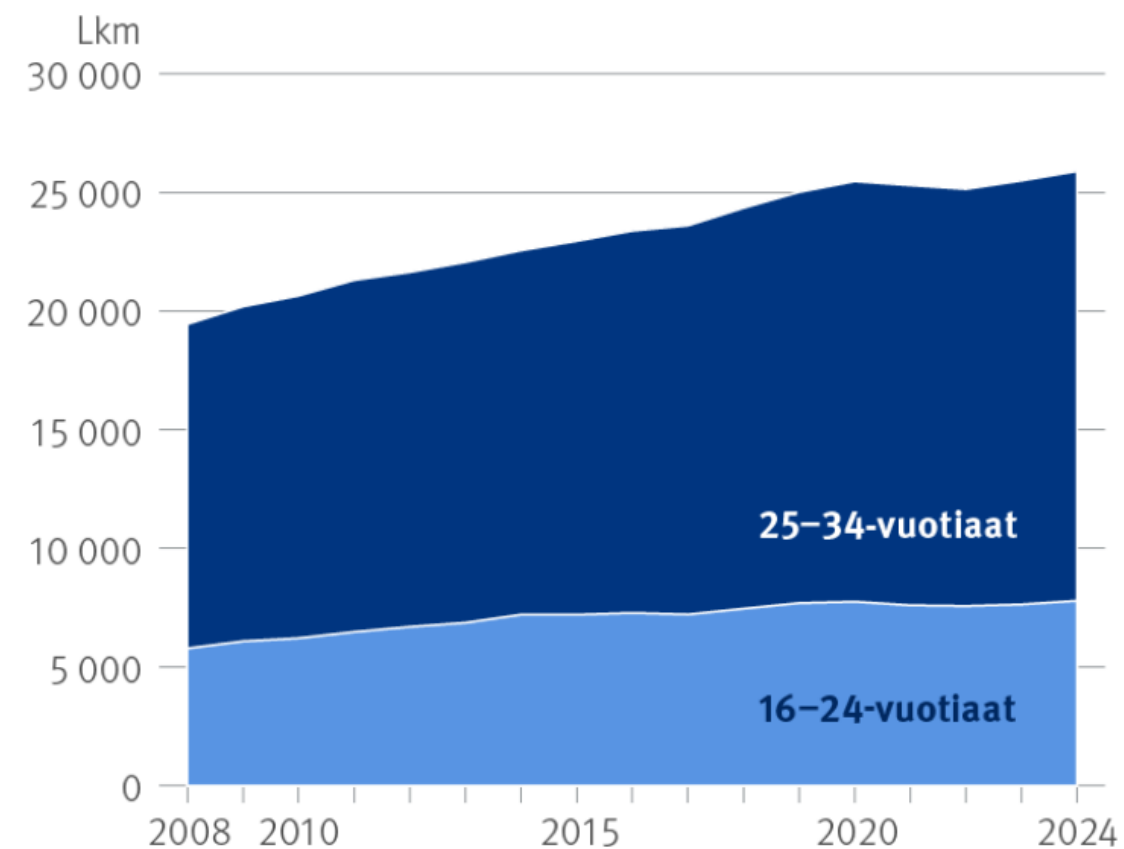
Työkyvyttömyyseläkettä saavien nuorten määrä kasvaa

Työkyvyttömyyseläkettä saaneiden nuorten osuus vastaavanikäisestä väestöstä 2008–2024, %

Huom! Katkaistu asteikko.

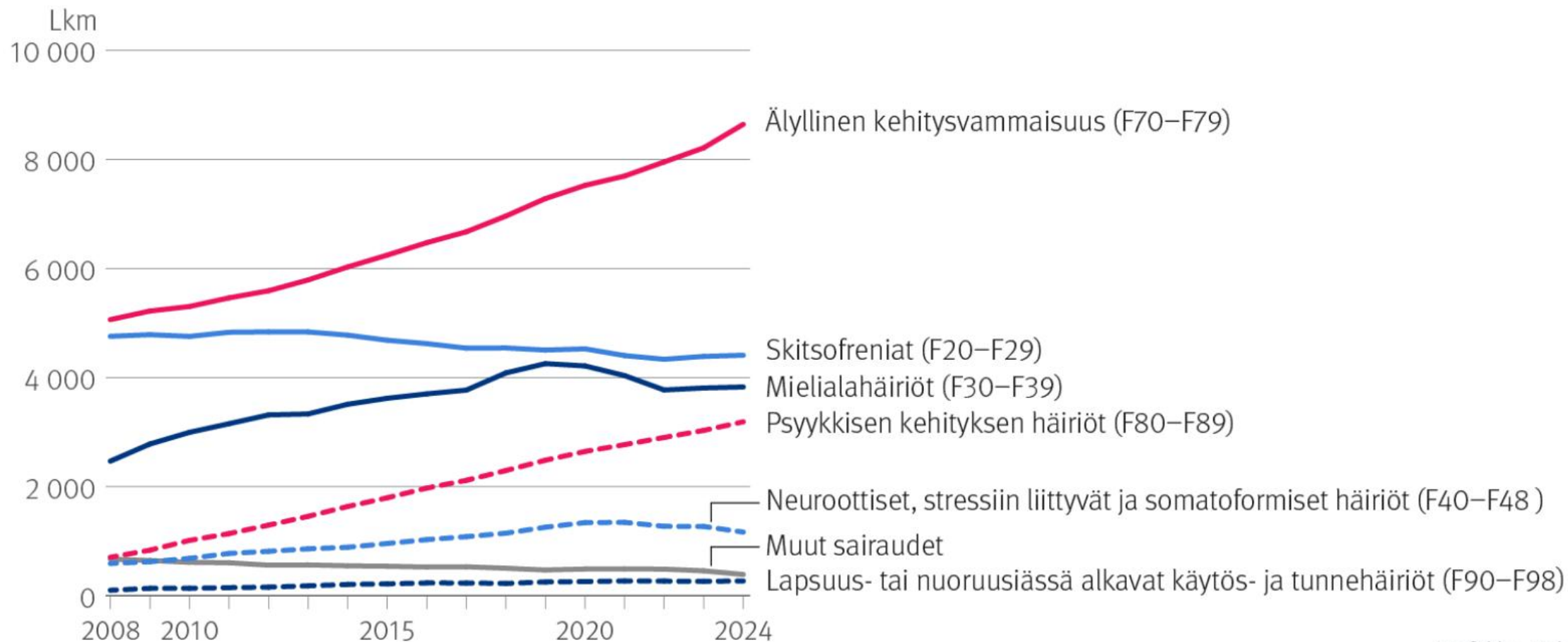
Työkyvyttömyyseläkettä saaneiden nuorten määrä 2008–2024

Grafiikka: Kela

Yleisin syy nuoren työkyvyttömyyseläkkeelle on älyllinen kehitysvammaisuus

Työkyvyttömyyseläkettä mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden perusteella saavat 16–34-vuotiaat nuoret 2008–2024

Grafiikka: Kela